

12 BELYSNING, SKYLTAR, MÖBLER MM

SÄTRA BRUNN

VÅRDPLAN FÖR PARKER OCH UTEMILJÖER

12 Belysning, skyltar, möbler mm

12.1 Belysning

Den utvändiga belysningen inom brunnsområdet är påfallande heterogen. Till stor del tillgodoses behovet av att sprida ljus i kvällsmörkret av direkt på byggnaderna monterade armaturer. Denna form av armaturer finns på brunnen i ett flertal olika utföranden. De flesta sitter monterade med kort arm strax under takfoten nära husens hörn.

Belysningsstolpar finns över hela området utmed vägarna där avståndet mellan husen är stort eller där man av annat skäl ansett den byggnadsknutna belysningen otillräcklig. Stolpararmaturerna utgörs huvudsakligen av två sorter. Antingen oskärmade klara glasglober (gäller flertalet utföranden) eller av med plåthuvar avskärmade armaturer med enbart nedåtriktat ljus.

Speciellt markerar sig den rad av belysningsstolpar som lyser upp den gamla landsvägens sträckning genom området. Den består av klara oskärmade glasglober på relativt kort stolpe. Denna typ av belysnings-

stolpar fortsätter även utmed den gamla landsvägens vidare sträckning söderut mot den av brunnen avyttrade Fängsbacken.

Brunnsgårdens belysning består förutom de sparsamma armaturerna på fasaderna av en slinga med nakna glödlampor som är upphängd i ovalen av hästkastanjer.

Man kan knappast säga att brunnen äger någon specifikt skyddsvärd utebelysning. Däremot föreligger inte heller något övergripande skäl till att rensa i florán av armaturer. Tvärtom bidrar den ovan nämnda heterogena belysningskulturen positivt till att själva belysningsanordningarna spelar just den tillbakadragna roll man önskar att de skall spela i brunnsmiljön. De har en anonym karaktär men är funktionella. En diversifierad brunnsbelysning är således att föredra framför en alltför likriktad och konsekvent formkultur.

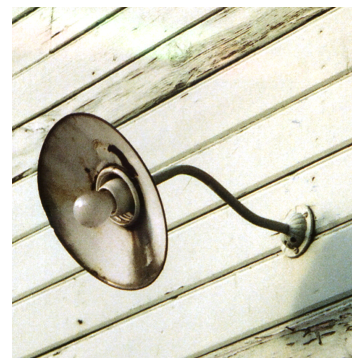
Undantaget är de oskärmade glasgloberna och då i synnerhet utmed den gamla landsvägen. Generellt kan sägas att avskärmade armaturer med nedåtriktat ljus där inte själva ljuskällorna i sig ter sig alltför fram-

Oskärmad glasglob.

Avskärmad armatur.

trädande i miljön är att föredra på brunnen. I synnerhet raden av ljusglober utmed den gamla landsvägen är påtagligt alltför dominant i brunnens kvällsmiljö. Dessutom för armaturvalet här snarare tankarna till någon strandpromenad än till den förbipasserande äldre landsväg de belyser.

De uppåt och åt sidan oskärmade armaturerna förtar även till stor del möjligheten att uppleva en stjärnfull natthimmel.

Önskvärt vore att om dessa armaturer kunde bytas ut emot avskärmda armaturer med en diskretare och mer passande form.

Den enkla belysningen på brunnsgården fungerar bra idag men förutsättningarna förändras när ringen av hästkastanjer successivt eller i ett stort grepp föryngras.

12.2 Informationstavlor och skyltar

Informationstavlor o.dyl:

Skyltning och information är en fråga om tillgänglighet. Det är angeläget att betydligt bättre än nu informera om brunnen inklusive dess parker. Det gäller både större informationstavlor med historik och kartor och mindre informationsskyltar med detaljinformation vid källor, minnesvårdar och byggnader där intressanta och spännande historier finns att berätta. De större tavlorna skulle exempelvis kunna placeras i anslutning till de två viktigaste parkeringsplatserna, den norr om Björnströms och den vid det Nya Badet, samt någonstans diskret men ändå centralt på området.

Bra information och en bra och tydlig karta är väsentligt om man skall lyckas höja intresset för anläggningen och brunnsområdet i stort.

Riktningvisande skyltar.

Namnskyltar.

Anslagstavla.

Dylika tavlor och skyltar skall berika upplevelsen med sin information utan att själva bli alltför påtagliga inslag i miljön. Placering och utformning är därför en mycket viktig fråga.

Arbetet med dessa bör inledas med framtagandet av ett noggrant skyltprogram. Skyltprogrammet bör innehålla en strukturerad idé om hur informationen skall läggas upp och vad den skall innehålla. Vidare bör programmet ange vilka olika typer av skyltar som informationen fördelar sig på. Därefter kan lämpliga former för de olika typerna av skyltar tas fram.

Övriga skyltar:

När det gäller riktningvisande skyltar vid gångvägar och namnskyltar på enskilda byggnader finns etablerade tydliga system som lämpar sig

bra att bygga vidare på.

Riktningsskyltarna består av vita "pekande" plåtskyltar oftast monterade på belysningsstolpar.

Namnskyltarna på husfasaderna etablerades på 1960-talet och äger en trevlig karaktär. De är tillverkade av plåt, oftast i ett liggande format med avfasade hörn. De har en svartmålad botten och en ljusgrå handmålad text. Skyltarna tillverkades ursprungligen på Skansen i Stockholm.

12.3 Utemöbler

Utemöblerna är ett mycket viktigt inslag i brunnsmiljön. De består främst av bänkar och kan delas in i några huvudsakliga grupper.

Den vid första anblicken mest påtagliga gruppen är de vitmålade

Vitmålade trämöbler på Brunnsgården.

Gjutjärnsbänk.

Grythyttanbänk.

trämöbler som förutom bänkar består av stolar och bord.

En grupp består av parkbänkar. Dels i gjutjärn, dels så kallade "Grythyttanbänkar" av kraftigt bandstål och träplank.

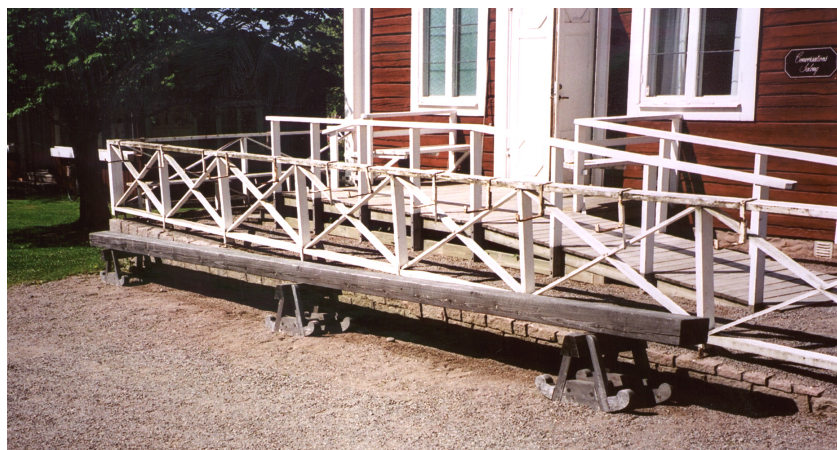
Den tredje gruppen är mycket liten, den består idag nämligen bara av en bänk, rekonstruktionen av den gamla gungbänken.

Gruppindelningen fyller funktionen att ge en fingervisning om var på brunnsområdet de olika utemöblerna hör hemma.

Gruppen med de vitmålade trämöblerna hör hemma på Brunnsgården samt på verandor och till de enskilda husen hörande uteplatser.

Dessa möbler är tillsynes i ett relativt dåligt skick. De är idag tjockt bemålade med plastfärg. Detta har troligen negativt inverkat på möblernas kondition. En linoljemålning krävs här både ur estetisk synvinkel och för möblernas fortsatta hållbarhet. Ändrätet i benen nedre ändar bör mättas med linolja före strykningen.

Parkbänkarnas plats är Pehrsparken samt Engelska parken. Gjutjärnsbänkarna i första hand i Pehrsparken och "Grythyttanbänkarna" främst i Engelska parken.

Den rekonstruerade gungbänksraden.

Gungbänken som idag står vid Conversationssalongen förmodar vi är tillverkad direkt efter en äldre, på brunnen hemmahörande, förebild. Man kan skönja en liknande bänk på ett äldre fotografi. Bänktypen är i så fall den enda rest av de bänkar och gungor som Flemingparken en gång var utrustad med.

Vi föreslår att flera likadana bänkar tillverkas för utplacering i alléer och vid t ex källorna. På detta sätt skulle det bildas en tredje grupp utemöbler hemmahörande på Brunnsplatsen och i Flemingparken. Detta skulle bidra till att förtydliga den särställning som Flemingparken har, med sin starka förankring i själva brunnsdrickandet.

Utöver detta finns på Brunnen enkla bänkar som inte direkt kan hänföras till ovanstående grupper. Bland dessa finns bänkar enbart bestående av ett par bockar och en grov plank. Denna enkla bänk passar över hela området, och används i synnerhet vid tillfälliga uppställningar. De kan även med fördel användas vid Brunnsplatsen och i Flemingparken tills de förhoppningsvis kan ersättas med ovan föreslagna gungbänkar.

Detalj gungbänk.